

Szanowni Państwo,

Rada Ministrów przyjęła projekt *ustawy o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa*. Specustawa ma określać szczególne zasady legalizacji pobytu i pracy obywateli Ukrainy, którzy wjechali na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej bezpośrednio z terytorium Ukrainy w związku z działaniami wojennymi. Dzisiaj projekt ustawy będzie przedmiotem obrad Sejmu. Poniżej prezentujemy najważniejsze założenia projektu.

Założenia ustawy o pomocy obywatelom Ukrainy, w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium ich państwa

I Legalizacja pobytu

Jeżeli obywatel Ukrainy, który w związku z działaniami wojennymi, wjechał legalnie na terytorium Polski w okresie od 24 lutego 2022 r. do dnia określonego w rozporządzeniu, które zostanie wydane w tej sprawie, **oraz deklaruje zamiar pozostania w Polsce – jego pobyt uznaje się za legalny w okresie 18 miesięcy, licząc od dnia 24 lutego 2022 r.**

Powyższe nie ma zastosowania do obywateli Ukrainy, którzy posiadają:

- zezwolenie na pobyt stały,
- zezwolenie na pobyt rezydenta długoterminowego Unii Europejskiej,
- zezwolenie na pobyt czasowy,
- status uchodźcy,
- ochronę uzupełniającą,
- zgodę na pobyt tolerowany;

oraz osób, które:

- złożyły w Rzeczypospolitej Polskiej wnioski o udzielenie ochrony międzynarodowej lub w imieniu których takie wnioski zostały złożone,
- zadeklarowali zamiar złożenia wniosków o udzielenie ochrony międzynarodowej w Rzeczypospolitej Polskiej na podstawie art. 28 ust. 1 lub art. 61 ust. 1 ustawy z dnia 13 czerwca 2003 r. o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej lub których takie deklaracje zamiaru dotyczą.

- W sytuacji, w której wjazd obywatela Ukrainy nie został zarejestrowany przez komendanta placówki Straży Granicznej podczas kontroli granicznej, **Komendant Główny Straży Granicznej rejestruje pobyt obywatela Ukrainy na jego wniosek, złożony w siedzibie organu gminy.** Zarejestrowanie pobytu następuje na wniosek obywatela Ukrainy, złożony nie później niż 60 dni od dnia wjazdu do Polski.
- Jeżeli ostatni dzień okresu pobytu obywatela Ukrainy na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na podstawie wizej krajowej lub zezwolenia na pobyt czasowy przypada w okresie od dnia 24 lutego 2022 r. – okres pobytu na tej podstawie oraz okres ważności wydanych dokumentów – ulegają przedłużeniu z mocy prawa do dnia **31 grudnia 2022 r. Wymienione dokumenty w okresie przedłużenia nie uprawniają do przekraczania granicy.**
- Pobyt obywatela Ukrainy, któremu komendant placówki Straży Granicznej na odcinku granicy Rzeczypospolitej Polskiej z Ukrainą zezwolił na wjazd na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na podstawie art. 32 ust. 1 ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach (zgodą Komendanta Głównego Straży Granicznej), **uznaje się za legalny do dnia 31 grudnia 2022 r.**

II Legalizacja pracy

Obywatel Ukrainy będzie uprawniony do wykonywania pracy w Polsce w okresie legalnego pobytu zgodnie z obowiązującymi przepisami, gdy:

- jego pobyt jest legalny na podstawie przepisów specustawy (wjazd do Polski od 24 lutego 2022 r.),
- jest obywatelem Ukrainy przebywającym legalnie na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej

– jeżeli podmiot powierzający wykonywanie pracy **powiadomi w terminie 7 dni od dnia podjęcia pracy przez obywatela Ukrainy powiatowy urząd pracy** właściwy ze względu na siedzibę lub miejsce zamieszkania podmiotu o powierzeniu wykonywania pracy temu obywatelowi.

III Możliwość uzyskania zezwolenia na pobyt czasowy

- Obywatelowi Ukrainy, którego pobyt został uznany za legalny na gruncie przepisów specustawy, udziela się, na jego wniosek, zezwolenia na pobyt czasowy. Ma być ono udzielone jednorazowo **na okres 3 lat, licząc od dnia wydania decyzji.**
- Wniosek o udzielenie zezwolenia na pobyt czasowy, obywatel Ukrainy składa nie wcześniej niż przed upływem 9 miesięcy od dnia wjazdu, a nie później niż 18 miesięcy od dnia 24 lutego 2022 r.
- Obywatel Ukrainy, któremu udzielono zezwolenia na pobyt czasowy, jest uprawniony do wykonywania pracy w Polsce bez konieczności posiadania zezwolenia na pracę.

IV Świadczenia socjalne

- Obywatelowi Ukrainy przebywającemu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, którego pobyt na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej jest uznawany na podstawie specustawy za legalny przysługuje prawo do:
 - a. świadczeń rodzinnych, o których mowa w ustawie z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2020 r. poz. 111 oraz z 2021 r. poz. 1162, 1981, 2105 i 2270),
 - b. świadczenia wychowawczego, o którym mowa w ustawie z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (Dz. U. z 2019 r. poz. 2407 oraz z 2021 r. poz. 1162, 1981 i 2270), **jeżeli zamieszkuje z dziećmi na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej,**
 - c. świadczenia dobry start, o którym mowa w przepisach wydanych na podstawie art. 187a ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2022 r. poz. 447), **jeżeli zamieszkuje z dziećmi na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej,**
 - d. rodzinnego kapitału opiekuńczego, o którym mowa w ustawie z dnia 17 listopada 2021 r. o rodzinnym kapitale opiekuńczym (Dz. U. poz. 2270), **jeżeli zamieszkuje z dziećmi na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej,**
 - e. dofinansowania obniżenia opłaty rodzica za pobyt dziecka w żłobku, klubie dziecięcym lub u dziennego opiekuna, o którym mowa w art. 64c ust. 1 ustawy z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 (Dz. U. z 2021 r. poz. 75, 952 i 2270)

– odpowiednio na zasadach i w trybie określonych w tych przepisach, **z wyłączeniem warunku posiadania karty pobytu z adnotacją „dostęp do rynku pracy”.**

- Obywatelowi Ukrainy, którego pobyt na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej jest uznawany za legalny na mocy specustawy **przysługuje pomoc w postaci jednorazowego świadczenia pieniężnego w wysokości:**

-500 zł dla osoby samotnie gospodarującej

lub

-300 zł na osobę w rodzinie

– przeznaczonego na utrzymanie, w szczególności na pokrycie wydatków na żywność, odzież, obuwie, środki higieny osobistej oraz opłaty mieszkaniowe.

Wniosek o wypłatę jednorazowego świadczenia pieniężnego składa się na piśmie w ośrodku pomocy społecznej albo w centrum usług społecznych, gminy właściwej ze względu na miejsce pobytu obywatela Ukrainy.

V Opieka medyczna

Obywatel Ukrainy, którego pobyt na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej uznaje się za legalny na podstawie specustawy **jest uprawniony do opieki medycznej** udzielanej na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej obejmującej świadczenia opieki zdrowotnej

na zasadach i w zakresie, w jakim osobom objętym obowiązkowym lub dobrowolnym ubezpieczeniem zdrowotnym przysługuje prawo do świadczeń na podstawie ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze **środków publicznych** (Dz. U. z 2021 r. poz. 1285, z późn. zm.[1]), z wyłączeniem:

- ✓ leczenia uzdrowiskowego albo rehabilitacji uzdrowiskowej,
- ✓ podania produktów leczniczych wydawanych świadczeniobiorcom w ramach programów polityki zdrowotnej ministra właściwego do spraw zdrowia.

VI Edukacja

- Obywatelowi polskiemu albo obywatelowi Ukrainy, (który wjechał legalnie na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w okresie od dnia 24 lutego 2022 r. i deklaruje zamiar pozostania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej), który był studentem uczelni działającej na terytorium Ukrainy i który oświadczy, że w tym dniu studiował na określonym roku studiów na danym kierunku i poziomie studiów w uczelni działającej na terytorium Ukrainy i nie dysponuje dokumentami poświadczającymi okresy studiów, zdane egzaminy, zaliczenia lub praktyki zawodowe, wydanymi przez tę uczelnię **-w takiej sytuacji, mogą zostać uznane odpowiednie okresy tych studiów w drodze weryfikacji osiągniętych efektów uczenia się.**
- W celu zapewnienia kształcenia i wychowania dzieciom lub uczniom będącym obywatelami Ukrainy mogą być tworzone **inne lokalizacje prowadzenia zajęć dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych podporządkowane organizacyjnie szkołom.** Jednostka samorządu terytorialnego, na terenie której zapewnia się kształcenie i wychowanie dzieciom lub uczniom będącym obywatelami Ukrainy może zorganizować tym dzieciom i uczniom bezpłatny transport do miejsca, w którym zapewnia się im kształcenie i wychowanie. W przypadku zorganizowania tego transportu jednostka samorządu terytorialnego jest obowiązana zapewnić opiekę w czasie przewozu.
- Od obywatela Ukrainy, będącego studentem uczelni publicznej nadzorowanej przez ministra właściwego do spraw szkolnictwa wyższego i nauki, **nie pobiera się opłat za usługi edukacyjne związane z kształceniem cudzoziemców na studiach stacjonarnych w języku polskim.**
- Od obywatela polskiego, który:
 - w dniu 24 lutego 2022 r. był studentem studiów przygotowujących do wykonywania zawodów, o których mowa w art. 68 ust. 1 pkt 1–8 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce, w uczelni działającej na terytorium Ukrainy, oraz
 - został przyjęty przez uczelnię polską na studia na kierunku odpowiadającym odbywanym przez niego studiom, o których mowa w pkt 1, **-opłaty za usługi edukacyjne związane z kształceniem na studiach niestacjonarnych albo studiach w języku obcym pobiera się w wysokości nieprzekraczającej wysokości opłat za kształcenie dotychczas ponoszonych w uczelni działającej na terytorium Ukrainy.**
- Obywatel Ukrainy, będący studentem może ubiegać się o **stypendium socjalne oraz o kredyt studencki** poprzez złożenie oświadczenie o sytuacji rodzinnej i materialnej.

VII Małoletni pozostający w Polsce bez opieki

- Dla małoletniego bez opieki, którego pobyt został zalegalizowany na warunkach określonych w specustawie, **sąd właściwy ze względu na miejsce pobytu małoletniego ustanawia tymczasowego opiekuna.**
- Postępowanie o ustanowienie tymczasowego opiekuna może być wszczęte na wniosek lub z urzędu.
- Uprawnionym do złożenia wniosku są:
 - ✓ Straż Graniczna,
 - ✓ organ gminy,
 - ✓ Policja,
 - ✓ przedstawiciele organizacji międzynarodowych lub pozarządowych zajmujących się udzielaniem cudzoziemcom pomocy;
 - ✓ prokurator;
 - ✓ opiekun faktyczny ujawniony w rejestrze, o którym mowa w art. 3 ustawy.
- Sąd, po ustanowieniu tymczasowego opiekuna, zawiadamia o tym organ gminy, który zarejestrował pobyt małoletniego na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

VIII Kwestie podatkowe

Zwalnia się od podatku od spadków i darowizn nabycie w okresie od dnia 24 lutego 2022 r. do dnia 31 grudnia 2022 r. tytułem darowizny lub polecenia darczyńcy własności rzeczy lub praw majątkowych przez osoby fizyczne będące obywatelami Ukrainy, które w tym okresie przybyły z terytorium Ukrainy, na skutek toczących się na tym terytorium działań wojennych, na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Zapraszamy na webinar 10.03.2022 r. o godz. 09:00, podczas którego omówimy najważniejsze zagadnienia specustawy.

Katarzyna Gospodarowicz
katarzyna.gospodarowicz@sdzlegal.pl

Michalina Glapińska
michalina.glapinska@sdzlegal.pl

Wrocław, 8.03.2022 r.

SDZLEGAL Schindhelm
Kancelaria Prawna Schampera, Dubis, Zając i Wspólnicy sp. j.
ul. Kazimierza Wielkiego 3
50-077 Wrocław
tel.: +48 71 326 51 40
e-mail: wroclaw@sdzlegal.pl
www.schindhelm.com